

Pere Sihtkapital

Pressiteade, 11. juuli 2020

Noorte pereuuring lubab aimata Eesti tulevikku

Äsja avaldatud noorte pereuuringu tulemused näitavad, et praegused 16-19-aastased soovivad tulevikus saada vähem lapsi kui rahvastikukao vältimiseks vajalik. Kuigi hilisteismeliste pereplaanid võivad tulevikus veel muutuda, on see siiski ohumärk, et sündimus võib Eestis tulevikus veelgi väheneda. Järelkasvu tagamiseks vajaliku sündimuse poole liikumiseks tuleb tähelepanu pöörata nii peresõbralike hoiakute kujundamisele kui ka lastega perede mitmekülgsel toetamisele.

Noorte pereuuring viidi läbi Pere Sihtkapitali tellimusel AS Turu-uuringud poolt 2020. aasta märtsis ja aprillis. Uuringu eesmärgiks oli selgitada 16–19-aastaste noorte kogemusi, hoiakuid ja tulevikuplaane pereelu vallas. Probleemid, millele uuring vastuseid otsis, sõnastati koostöös rahvastikuministri ametkonnaga.

Rahvastikuminister Riina Solmani sõnul on noorte hoiakute uurimine väga oluline, kuna see annab võimaluse vaadata tulevikku ja kujundada poliitikaid probleeme ennetavalt. „Antud uuring annab hea ülevaate, millisena näevad noored enda eluplaane, ja see on väga oluline, kuna just nemad on meie riigi tulevik.“

Pere Sihtkapitali nõukogu liige, rahvastikuteadlane Allan Puur selgitas uuringu korraldamise lähtekohti: „Eestis on korraldatud mitmeid põhjalikke noorte tervist ning tervisekäitumist käsitlevaid uuringuid, kuid pereelu valdkonnas on käesolev uuring esmakordne. Ka rahvusvahelises demograafiliste uuringute praktikas pole ellu astuvatele noortele omaette sihtrühmana tähelepanu pööratud. Enamasti jäetakse hilisteismelised taolistest uuringutest kõrvale, kuna selles eas puudub suurel osal veel isikliku pereelu kogemus.“

Puuri sõnul soovis Pere Sihtkapital seda lünka täita, kuna praeguste noorte hoiakud ja kavatsused on just see, mis saab kujundama Eesti rahvastikuprotsesse alanud ja järgmisel kümnendil.

Uuringu kohaselt peavad noored ideaalseks peremudeliks kõige sagedamini kahe lapsega peret (56%). Kolm last peres on ideaalne 23% arvates, üks laps aga 6% arvates. Noori, kelle arvates on elu ideaalne ilma lasteta, oli 3%. Sama vähe leidis neid, kes pidasid ideaalseks nelja või enama lapsega peret. Niisugune jaotus annab tänaste Eesti noorte pereideaaliks keskmiselt 2,20 last. Vene rahvusest noorte jaoks on ideaalseks märksa sagedamini üks laps kui eestlastel. Ka Tallinnas nimetati keskmisest mõnevõrra sagedamini ühte last ning harvem kolme. Kolme lapsega pere on teistest sagedamini ideaaliks maapiirkondades elavatel noortel. Konkreetselt oma perele mõeldes olid noorte tulevikukavatsused laste arvu osas tagasihoidlikumad. Endale sooviti keskmiselt 1,97 last, kusjuures 8% vastanutest ei soovinud oma perre mitte ühtegi last. Eestlased soovisid endale keskmiselt 2,01 last, teistest rahvustest noored aga 1,83 last.

Oluline on, et rahva järelkasvu puudutavad soovid on varasemaga võrreldes vähenenud. Näiteks 2011. aastal toimunud Eurobaromeetri uuringu andmetel soovisid 15–24-aastased Eesti naised endale keskmiselt 2,17 ja mehed 2,26 last. Kuigi noorte pereuuringu vastajate soovid (1,97 last) pole kümnenditagusest drastiliselt väiksemad (umbes 10% võrra) ning need kaks uuringut pole ka vanusegrupi erinevuste tõttu omavahel täielikult võrreldavad, on tegemist selge ohumärgiga, kuna noorte poolt soovitatav laste arv jääb alla taastepiiri (2,1 last). Eesti senine rahvastikulugu

niisugust olukorda ei tunne. See tähendab, et isegi kõige paremal juhul, ka siis kui noorte soovid täiel määral realiseeruksid, poleks sündimus rahvastikukao vältimiseks piisav.

Allan Puur kommenteerib: „Rahvastikupoliitikas on tekkinud uus ja tõsine väljakutse: mõtlema tuleb hakata sellele, kuidas kujundada uute põlvkondade eluvaateid ühiskonnale nii, et tööalase eneseteostuse ja meelelahutuse kõrval mahuks sellesse loomuliku osana ka rahva järjepidevuse edasikandmine laste kaudu.“

Uuringu tulemused annavad mõningaid vihjeid, kust vähemalt osalist vastust probleemile otsida tasuks. Nimelt selgus, et kuigi märgatav osa noorte hoiakutest sõltub nende soost, vanusest ja elukohast, siis olulist rolli mängib ka see, millises peres noor inimene ise on üles kasvanud, millised suhted ja õhkkond seal valitsesid.

Näiteks ühe vanemaga üles kasvanud noored peavad laste saamist vähem oluliseks ja soovivad ka endale lapsi keskmisest vähem. Seevastu mõlema vanemaga üleskasvamise tekitab noortele oma pereelu osas positiivsemaid hoiakuid. „Tulemus kõneleb sellest, et rahvastikupoliitika arendamisel tasuks senisest rohkem tähelepanu pöörata perede võimestamisele, et pered suudaksid pakkuda lastele võimalikult head ja turvalist kasvukeskkonda. Uuringus kogutud andmed näitavad, et ligikaudu kolmandikul Eesti peredest võib sellega üht- või teistlaadi probleeme esineda,“ rääkis Puur.

Uuring näitas samas jätkuvat toetust abielu institutsioonile. Kuigi ametlikus abielus on olnud 65 protsenti noorte vanematest, siis koguni 70 protsenti noortest kavatseb ise tulevikus ametlikult abielluda ning vaid 3 protsenti on veendunud, et kindlasti kunagi ei abiellu. Keskmisest enam kavatsevad abielluda vene rahvusest noored (84%) ja tüdrukud (75%).

Tulemused näitasid ka, et märgatav osa noortest ei kavatse oma tulevikuplaane ainult Eestiga siduda. Koguni 12% noortest soovib lahkuda jäädavalt välismaale. Ligi kolmandik (29%) plaanib mõnda aega välismaal elada, kuid seejärel siiski naasta Eestisse. Plaan kolida välismaale sõltub küllalt palju rahvusest – keskmisest kaks korda sagedamini soovivad alatiseks välismaale siirduda vene ja muudest rahvustest noored, eesti noorte seas on potentsiaalseid lahkujaid pisut vähem kui kümnendik (9%).

Uuring näitas, et välismaal on elanud ja töötanud ka paljude noorte vanemad, isad mitu korda sagedamini kui emad. Isad on võõrsil töötanud 43 protsendil noortest ning 11 protsendil töötab ka praegu. Seevastu ema on välismaal töötanud vaid 14 protsendil noortest, hetkel töötab vaid 1 protsendil. Välismaal töötamise kogemus erineb mõningal määral ka piirkonniti.

Eesti piires on noorte jaoks kõige populaarsem elukoht Tallinn koos lähiümbrusega (45%), millele järgneb Tartu koos lähiümbrusega (20%). Muudes linnades sooviks elada 12% noortest, maapiirkonnas näeb ennast tulevikus elamas 8% vastanutest. Praegu maal elavatest noortest soovib pea kolmandik asuda elama Tallinna, 23% soovib minna Tartusse või lähiümbrusesse ning vaid 19% on valmis maale jääma.

„Seega võib öelda, et maalt linnadesse siirdumine ja Eesti kahte suuremasse keskusse koondumine suure tõenäosusega jätkub. On väga suur küsimus, millega seda suundumust oleks võimalik tasakaalustada,“ sedastas Puur.

Rahvastikuminister Riina Solman kommenteeris uuringu tulemusi järgmiselt: „On rõõmustav, et enamus noori soovib siduda enda tuleviku Eestiga ning ka elukaaslase leidmine ja pere

loomine on valdavale enamusele jätkuvalt oluliseks eesmärgiks tööelu kõrval. Samas on murettekitav, et vaid umbes pooled noortest teavad, et Eestis sünnib praegu liiga vähe lapsi ning ka noorte poolt tulevikus endale soovitud laste arv osutus loodetavast väiksemaks. See näitab, et teadlikkuse ja hoiakute kujundamisel on meil veel arenguruumi.“

Uuringu tulemused on edastatud Siseministeriumile, kus seda kasutatakse rahvastiku ja sidusa ühiskonna arengukava väljatöötamisel. Rohkem teavet „Noorte pereuuring 2020“ kohta leiate [uuringuraportist](#) Pere Sihtkapitali kodulehel. Küsitlus viidi läbi eelteavitatud veebiküsitluse meetodil eesti ja vene keeles. Uuring põhines üle-eestilisel esinduslikul juhuvalimil, vastused saadi kokku 1624 noorelt.

Pere Sihtkapital on 2019 aastast tegutsev rahvastikupoliitika valdkonna mõttekoda Eestis, kes on partneriks Vabariigi Valitsusele, avalikule- ja erasektorile ning laiemale üldsusele. Pere Sihtkapitali eesmärk on aidata kindlustada Eesti rahvastiku ja rahvusriigi kestlikkus. Eesmärk tugineb põhiseadusele, mille kohaselt peab riik tagama eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise läbi aegade. Üheks sihtasutuse põhikirjaliseks eesmärgiks on rahvastikuarengu ja kestlikkusega seotud alus- ja rakendusuringute algatamine, läbiviimine, tellimine ning toetamine.

Täiendavalt vaata Pere Sihtkapitali kodulehelt <https://peresihtkapital.ee/> .

Lisainformatsioon:

Ants Frosch

Pere Sihtkapital SA tegevjuht

Tel +372 556 268 98

ants.frosch@peresihtkapital.ee